

EDITORSKÁ POZNÁMKA

Cílem předkládané publikace je alespoň skromným dílem přispět k poznání proměn, k nimž v poslední době dochází v praxi, výzkumu a didaktice tlumočení v tuzemsku i zahraničí. Osobností, která vývoj oboru dlouhé desítky let bedlivě sleduje, veškerou svou činností reflektuje a je tak bez nadsázky ztělesněním zmíněných proměn, je prof. Ivana Čeňková, jejíž významné životní jubileum chceme touto publikací rovněž připomenout. Profesní dráhu této přední české translatožky, vyučující i badatelky v oboru tlumočnických studií přibližuje mj. příspěvek Alžběty Malkovské v druhé části tohoto čísla.

Oddíl studií a článků otevírá společný text Daniela Gilea a Clare Donovan, představující pozoruhodný didaktický projekt, který studenty tlumočnictví prostřednictvím praktických cvičení a v krátkém čase uvádí do základů vědecké práce. Soudě dle výsledků studie, již autoři prováděli na prestižní tlumočnické škole ISIT v Paříži, testovaný modul představuje efektivní nástroj, jak studenty seznámit s problematikou výzkumu a zároveň je naučit reflektovat jejich vlastní tlumočnické výkony.

Snaha zužitkovat poznatky empirického výzkumu při rozvíjení výuky tlumočení je ostatně vlastní samotné protagonistce tohoto čísla. Je proto příznačné, že i další příspěvky, jejichž autory jsou zástupci mladší generace českých pedagogů a badatelů, rozvíjejí téma proměňující se tlumočnické i výukové praxe a hledají způsoby, jak nové trendy zohlednit při zkvalitňování profesní přípravy.

Ondřej Klabal konstatuje výrazný nesoulad mezi množstvím rozmanitých požadavků kladených současnou praxí na soudní tlumočníky na straně jedné a nabídkou adekvátních vzdělávacích příležitostí na straně druhé. Ve svém příspěvku představuje návrh kurzu právního tlumočení, jehož koncepce, inspirovaná nejnovějšími poznatky zahraničních badatelů, současnou reálnou praxi zohledňuje.

Petra Mračková Vavroušová s Janou Pokojovou na základě vlastní pedagogické zkušenosti popisují, jakým způsobem ovlivňuje přítomnost zahraničních studentů, jejichž mateřštinou není čeština, výuku tlumočení. Tato tzv. narušená direkcionálna do výuky přináší nejen výzvy, ale také příležitosti, a pedagogy tak motivuje zavádět nové vyučovací metody (např. simulační hry či role play), které mají lingvistický, psychologický i sociální přínos.

Aktivity typu role play při nácviu tlumočnických dovedností jsou tématem také další studie. V ní Hana Pavlisová s Michaelou Trlifajovou konfrontují dosavadní poznatky zahraničních studií s vlastními zkušenostmi se zapojením simulovaných rozhovorů ve

výuce komunitního a obchodního tlumočení a nabízejí tak příklady dobré praxe stejně jako celou řadu námětů na další propracování této pedagogicky náročné aktivity, jež má podle všeho významnou roli v přibližování profesní přípravy reálné tlumočnické činnosti.

Zřejmý aplikační potenciál pro didaktiku mají rovněž výsledky dotazníkového šetření, jímž Zuzana Brožová zjišťovala, s jakými zdroji stresu se při výkonu profese potýkají čeští komunitní tlumočníci. Poznatky lze přímo využít v profesní přípravě, neboť lepší obeznámenost s možnými stresory a nácvik strategií zvládnání stresu mohou přispět k dlouhodobému duševnímu zdraví budoucích tlumočnicků.

Sérii článků uzavírá přehledový text Václava Koutného, který shrnuje stěžejní témata i metodologické přístupy v dosavadním výzkumu tlumočení v sektoru zdravotnictví. S mimořádně cílou badatelskou činností v zahraničí ostře kontrastuje pramalý zájem o toto téma ze strany českých odborníků. S probíhající proměnou české společnosti v důsledku (nejen) nedávných migračních krizí přitom význam tlumočení v českém zdravotnictví roste a nastupující generace translatologů jistě bude tyto nové trendy reflektovat.

Oddíl *Varia* zahajuje recenze Marie Hany Příbylové, v níž máme možnost se seznámit s publikací *Česká společnost 21. století se nedomluví s cizinci: co na to říkají komunitní tlumočníci?*, u které Ivana Čeňková figurovala jako vedoucí autorského kolektivu. Monografie vyšla v roce 2019 a kromě obecného uvedení do problematiky komunitního tlumočení nabízí prostřednictvím poznatků nedávného výzkumu nahlédnutí do konkrétních oblastí české společnosti, kde je tento druh tlumočnických služeb nejvíce využíván. V knize prezentovaná empirická data ze současné české praxe přitom obstarali studenti-autoři diplomových prací pod vedením právě Ivany Čeňkové.

Podstatnou část oddílu *Varia* pak představují texty, které vzdávají hold Ivaně Čeňkové. Máme upřímnou radost, že se nám podařilo ke spolupráci získat autory s tak rozmanitým profesním profilem – zástupce akademické sféry i profesních organizací, pedagogy a profesionální tlumočnický působící na domácím trhu i v mezinárodních strukturách. Takto široký záběr je ostatně charakteristický pro samotnou profesorku Čeňkovou. Nestává se přitom každý den, aby se člověk obracel na největší autority oboru s žádostí o příspěvek do periodika či kolektivní monografie. Samozřejmost, s jakou Daniel Gile, Franz Pöchhacker, Roderick Jones, Ildikó Horváth, Jana Rejšková a jiní přijali nabídku přispět článkem či vzpomínkovým textem, svědčí o tom, jak nezpochybnitelné renomé si Ivana Čeňková vydobyla ve světě profesionálního tlumočení, profesní přípravy i v badatelských kruzích v tuzemsku i zahraničí.

Každý z gratulantů přináší osobní a osobitě podané vzpomínky na společná setkání s jubilantkou, všechny dohromady pak podávají svědectví o jejím přínosu na poli teorie, praxe i didaktiky tlumočení a jejích nesporných schopnostech administrativních a manažerských. A ještě jednu věc mají všechna zde otištěná laudatia společnou. Vypovídají o mimořádném pracovním nasazení a obětavosti Ivany Čeňkové, ale zrovna tak o laskavosti a lidské vstřícnosti. I tím poskytují velmi inspirativní čtení.

Všem autorkám a autorům děkujeme za to, že svými zkušenostmi, aktuálními poznatky a podnětnými myšlenkami do naší publikace přispěli. Náš upřímný dík patří samozřejmě také všem kolegyním a kolegům za ochotu a pohotovost, s jakou se ujali role recenzentů studií a článků.

Nakonec bychom rádi paní profesorce jménem všech kolegyně a kolegů ze společenství praktiků, pedagogů i badatelů tlumočení pogratalovali k významnému životnímu jubileu a do dalších let popřáli především pevné zdraví a neutuchající elán.

David Mraček a Alžběta Malkovská

doi: 10.14712/24646830.2023.31